

I

(Ψηφίσματα, συστάσεις και γνωμοδοτήσεις)

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

ΕΥΡΩΠΑΙΟΣ ΕΠΟΠΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Γνωμοδότηση του Ευρωπαίου Επόπτη Προστασίας Δεδομένων σχετικά με την πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τις ευρωπαϊκές στατιστικές σχετικά με την ασφάλεια από την εγκληματικότητα

(2011/C 343/01)

Ο ΕΥΡΩΠΑΙΟΣ ΕΠΟΠΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ιδίως το άρθρο 16,

Έχοντας υπόψη τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ιδίως τα άρθρα 7 και 8,

Έχοντας υπόψη την οδηγία 95/46/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 1995, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών ⁽¹⁾,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 45/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2000, σχετικά με την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τα όργανα και τους οργανισμούς της Κοινότητας και σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών ⁽²⁾, και ιδίως το άρθρο 28 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη το αίτημα γνωμοδότησης, το οποίο υποβλήθηκε σύμφωνα με το άρθρο 28 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΑΚΟΛΟΥΘΗ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ:

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

I.1. Διαβούλευση με τον ΕΕΠΔ

1. Στις 8 Ιουνίου 2011, η Επιτροπή εξέδωσε πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τις ευρωπαϊκές στατιστικές σχετικά με την ασφάλεια από την εγκληματικότητα ⁽³⁾ (στο εξής, η «πρόταση»). Η πρόταση διαβιβάσθηκε αυθημερόν στον ΕΕΠΔ για διαβούλευση.
2. Ο ΕΕΠΔ εκφράζει την ικανοποίησή του για το γεγονός ότι ζητήθηκε η γνώμη του σύμφωνα με το άρθρο 28 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001, καθώς και για την αναφορά του προοιμίου της πρότασης στην παρούσα γνωμοδότηση.
3. Ο ΕΕΠΔ εκφράζει επίσης την ικανοποίησή του για το γεγονός ότι σε προγενέστερο στάδιο της διαδικασίας του παρασχέθηκε η δυνατότητα να διατυπώσει άτυπα σχόλια επί του σχεδίου πρότασης.

I.2. Στόχοι και πεδίο εφαρμογής της πρότασης

4. Στόχος της πρότασης είναι η καθιέρωση μιας νέας έρευνας ⁽⁴⁾ στην Ευρωπαϊκή Ένωση για την ασφάλεια από την εγκληματικότητα. Θα θεσπισθεί ένα κοινό πλαίσιο για την παραγωγή συγκρίσιμων ευρωπαϊκών στατιστικών μέσω της συλλογής, της κατάρτισης, της επεξεργασίας και της διαβίβασης εναρμονισμένων ευρωπαϊκών δεδομένων.

⁽¹⁾ ΕΕ L 281 της 23.11.1995, σ. 31.

⁽²⁾ ΕΕ L 8 της 12.1.2001, σ. 1.

⁽³⁾ COM(2011) 335 τελικό.

⁽⁴⁾ Τα κράτη μέλη επιτρέπεται να εκπληρώσουν τις σχετικές απαιτήσεις τροποποιώντας τις υφιστάμενες εθνικές έρευνες.

5. Οι κατηγορίες δεδομένων που θα υποβάλλονται σε επεξεργασία περιγράφονται στο παράρτημα Ι της πρότασης και περιλαμβάνουν λεπτομερείς ερωτήσεις σχετικά με το κοινωνικοδημογραφικό ιστορικό του ερωτώμενου στην έρευνα, περιστατικά σεξουαλικής και σωματικής βίας που ενδέχεται να έχει βιώσει, το αίσθημα ασφάλειας που τον διακατέχει, καθώς και τις απόψεις του σχετικά με την επιβολή του νόμου και τις προφυλάξεις ασφάλειας.
6. Η πρόταση ρυθμίζει τη διαβίβαση εμπιστευτικών στοιχείων από τα κράτη μέλη στην Επιτροπή (Eurostat), καθώς και τη διάδοση και την πρόσβαση σε στοιχεία για επιστημονικούς σκοπούς. Οι πρακτικές διευθετήσεις για το σύστημα κωδικοποίησης των στοιχείων και για τη διαβίβαση μικροδεδομένων θα θεσπισθούν μέσω εκτελεστικών πράξεων.

I.3. Στόχος της γνωμοδότησης του ΕΕΠΔ

7. Στην παρούσα γνωμοδότηση αναλύονται τα στοιχεία της πρότασης τα οποία σχετίζονται με την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Η γνωμοδότηση αξιοποιεί δύο προηγούμενες γνωμοδοτήσεις του ΕΕΠΔ στον συγκεκριμένο τομέα που αφορούν αντίστοιχα τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 223/2009, ο οποίος προβλέπει ένα πλαίσιο αναφοράς για την παραγωγή ευρωπαϊκών στατιστικών⁽¹⁾, και τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1338/2008 σχετικά με τις στατιστικές στους τομείς της υγείας και της ασφάλειας στην εργασία⁽²⁾.
8. Η γνωμοδότηση παραπέμπει επίσης στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 831/2002 όσον αφορά την πρόσβαση σε εμπιστευτικά δεδομένα για επιστημονικούς σκοπούς⁽³⁾, ο οποίος ήδη τελεί υπό επανεξέταση. Ο ΕΕΠΔ θα δεχθεί ευχαρίστως αίτημα γνωμοδότησης συναφώς. Οι παραπομπές της παρούσας γνωμοδότησης στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 831/2002 δεν επηρεάζουν τις συμβουλές που ενδέχεται να παράσχει ο ΕΕΠΔ στο ιδιαίτερο πλαίσιο του υπό αναθεώρηση κανονισμού.

II. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

II.1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις

9. Ο ΕΕΠΔ έχει επίγνωση της σημασίας της ανάπτυξης, της παραγωγής και της διάδοσης στατιστικών δεδομένων, όπως έχει κατ' επανάληψη δηλώσει επ' ευκαιρία παρόμοιων περιπτώσεων στο παρελθόν⁽⁴⁾. Ωστόσο, ανησυχεί για τον κίνδυνο αναγνώρισης της ταυτότητας των υποκειμένων των δεδομένων, καθώς και για το γεγονός ότι ευαίσθητα δεδομένα, όπως δεδομένα που σχετίζονται με την υγεία, τη σεξουαλική ζωή και την τέλεση αξιόποινων πράξεων, τελούν υπό επεξεργασία.
10. Ο ΕΕΠΔ εκφράζει την ικανοποίησή του για τις αναφορές των αιτιολογικών σκέψεων 6 και 7 της πρότασης στην ανάγκη προστασίας των δικαιωμάτων και των ελευθεριών των φυσικών προσώπων κατά την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Εξάλλου, εκφράζει τη λύπη του για το γεγονός ότι η συνοδευτική αξιολόγηση επιπτώσεων δεν διεξήλθε τις δυνητικές επιπτώσεις της πρότασης στην ιδιωτική ζωή και στην προστασία των δεδομένων.
11. Η παρούσα γνωμοδότηση εξετάζει το ενδεχόμενο αναγνώρισης της ταυτότητας των υποκειμένων των δεδομένων στο πλαίσιο της συλλογής στατιστικών στοιχείων και στην πρόταση (μέρος II.2), καθώς και την εφαρμογή του πλαισίου για την προστασία των δεδομένων (μέρος II.3). Ακολουθώντας, στο μέρος II.4 αναλύει το ζήτημα της επεξεργασίας ευαίσθητων δεδομένων. Στο μέρος II.5, η γνωμοδότηση επικεντρώνεται στις εγγυήσεις και στην ανωνυμοποίηση και, τέλος, στο μέρος II.6, εξετάζει τις πληροφορίες που πρέπει να διαβιβάζονται στα υποκείμενα των δεδομένων.

II.2. Ενδεχόμενο αναγνώρισης της ταυτότητας των υποκειμένων των δεδομένων

12. Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα ορίζονται στο άρθρο 2 στοιχείο α) της οδηγίας 95/46/ΕΚ και στο άρθρο 2 στοιχείο α) του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001 ως κάθε πληροφορία που αναφέρεται σε φυσικό πρόσωπο του οποίου η ταυτότητα είναι γνωστή ή μπορεί να εξακριβωθεί («το πρόσωπο στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα»). Η αναγνώριση της ταυτότητας μπορεί να είναι άμεση, π.χ. μέσω της αποκάλυψης του ονόματος, ή έμμεση, π.χ. μέσω της αποκάλυψης του αριθμού ταυτότητας ή άλλων στοιχείων. Επομένως, εφόσον υπάρχει ενδεχόμενο αναγνώρισης της ταυτότητας φυσικών προσώπων, τα σχετικά δεδομένα θεωρούνται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, και, ως εκ τούτου, εφαρμόζεται η νομοθεσία περί προστασίας των δεδομένων.

⁽¹⁾ Βλ. γνωμοδότηση του ΕΕΠΔ όσον αφορά την πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τις ευρωπαϊκές στατιστικές, ΕΕ C 308 της 3.12.2008, σ. 1. (διατίθεται στη διεύθυνση http://www.edps.europa.eu/EEPDWEB/webdav/site/mySite/shared/Documents/Consultation/Opinions/2008/08-05-20_Statistics_EL.pdf) και κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 223/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαρτίου 2009, σχετικά με τις ευρωπαϊκές στατιστικές (ΕΕ L 87 της 31.3.2009, σ. 164).

⁽²⁾ Βλ. γνωμοδότηση του ΕΕΠΔ για την πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με κοινοτικές στατιστικές στους τομείς της δημόσιας υγείας και της υγείας και ασφάλειας στην εργασία, ΕΕ C 295 της 7.12.2007, σ. 1 (διατίθεται στη διεύθυνση http://www.edps.europa.eu/EEPDWEB/webdav/site/mySite/shared/Documents/Consultation/Opinions/2007/07-09-05_Statistics_health_data_EL.pdf) και κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1338/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2008, σχετικά με τις κοινοτικές στατιστικές στους τομείς της δημόσιας υγείας και της υγείας και ασφάλειας στην εργασία (ΕΕ L 354 της 31.12.2008, σ. 70).

⁽³⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 831/2002, της 17 Μαΐου 2002, για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 322/97 του Συμβουλίου σχετικά με τις κοινοτικές στατιστικές, όσον αφορά την πρόσβαση σε εμπιστευτικά δεδομένα για επιστημονικούς σκοπούς (ΕΕ L 133 της 18.5.2002, σ. 7).

⁽⁴⁾ Προπαρατεθείσες γνωμοδοτήσεις του ΕΕΠΔ για τις στατιστικές.

13. Στο πλαίσιο της συλλογής στατιστικών στοιχείων, το ενδεχόμενο της αναγνώρισης της ταυτότητας των υποκειμένων των δεδομένων αφορά κυρίως μικροδοδεμένα⁽¹⁾, τα οποία περιέχουν πληροφορίες σχετικά με ατομικές στατιστικές μονάδες. Ενώ οι ερευνητές, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής και άλλοι χρήστες μπορεί να ζητούν πρόσβαση σε όσο το δυνατόν περισσότερα και αναλυτικότερα μικροδοδεμένα, προκειμένου να αυξηθεί η ποιότητα και η ευελιξία των ερευνών τους, οι ερωτώμενοι χρειάζονται εγγυήσεις για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που τους αφορούν, ιδίως όταν οι έρευνες εστιάζουν σε ευαίσθητα θέματα, όπως αυτό της παρούσας πρότασης. Η προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ήγερε επίσης ανησυχίες στο πλαίσιο της επανεξέτασης του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 831/2002⁽²⁾.
14. Η νομοθεσία της ΕΕ για τη συλλογή και επεξεργασία στατιστικών στοιχείων έχει αναπτύξει δύο διακριτές έννοιες που συνδέονται με το ενδεχόμενο αναγνώρισης των υποκειμένων των δεδομένων: τα «εμπιστευτικά/απόρρητα δεδομένα» και τα «ανώνυμα δεδομένα». Σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 223/2009, στοιχεία τα οποία καθιστούν δυνατή την «άμεση ή την έμμεση αναγνώριση» των μονάδων στατιστικών στοιχείων (οι οποίες μπορεί να είναι φυσικά πρόσωπα, νοικοκυριά, οικονομικοί παράγοντες ή άλλες επιχειρήσεις) θεωρούνται «απόρρητα στοιχεία»⁽³⁾ και, επομένως, υπόκεινται στο στατιστικό απόρρητο⁽⁴⁾. Ωστόσο, ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 831/2002 ορίζει ως εμπιστευτικά δεδομένα μόνον τα δεδομένα που επιτρέπουν τον «έμμεσο εντοπισμό των οικείων στατιστικών μονάδων». Καθώς στην πρόταση οι στατιστικές μονάδες παραπέμπουν σε φυσικά πρόσωπα (αλλά και σε νοικοκυριά)⁽⁵⁾, στην προκειμένη περίπτωση τα εμπιστευτικά δεδομένα περιλαμβάνουν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και, επομένως, εφαρμόζεται η νομοθεσία για την προστασία των δεδομένων ανεξάρτητα από το κατά πόσον τα δεδομένα επιτρέπουν άμεση ή έμμεση αναγνώριση.
15. Ο ορισμός των «ανώνυμων δεδομένων» διαφέρει επίσης ελαφρώς στους δύο αυτούς κανονισμούς. Ενώ τα «ανωνυμοποιημένα μικροδοδεμένα» περιγράφονται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 831/2002 ως μεμονωμένα στατιστικά αρχεία στα οποία ο κίνδυνος εντοπισμού έχει «ελαχιστοποιηθεί»⁽⁶⁾, σύμφωνα με το άρθρο 19 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 223/2009, οι «εγγραφές που έχουν καταστεί ανώνυμες» είναι εκείνες «οι οποίες έχουν καταρτιστεί με τέτοιο τρόπο, ώστε η μονάδα των στατιστικών στοιχείων να μην μπορεί να προσδιοριστεί, είτε άμεσα είτε έμμεσα, αν ληφθούν υπόψη όλα τα σχετικά μέσα τα οποία θα μπορούσε εύλογα να χρησιμοποιήσει κάποιος τρίτος»⁽⁷⁾. Ο ορισμός αυτός είναι ανάλογος με εκείνον που παρέχεται στην αιτιολογική σκέψη 26 της οδηγίας 95/46/ΕΚ και στην αιτιολογική σκέψη 8 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001, σύμφωνα με τον οποίο τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα «έχουν καταστεί ανώνυμα» όταν η ταυτότητα του υποκειμένου των δεδομένων δεν μπορεί να εξακριβωθεί «πλέον», λαμβάνοντας υπόψη «το σύνολο των μέσων που μπορούν εύλογως να χρησιμοποιηθούν, είτε από τον υπεύθυνο της επεξεργασίας, είτε από τρίτο, για να εξακριβωθεί η ταυτότητα του εν λόγω προσώπου»⁽⁸⁾.

(1) Στην πρόταση ορίζονται ως «ατομικές στατιστικές εγγραφές» και στη βάση δεδομένων εννοιών και ορισμών της Eurostat ως μη συγκεντρωτικές παρατηρήσεις ή μετρήσεις χαρακτηριστικών ατομικών μονάδων. Ένα σύνολο μικροδοδεμένων είναι αποτέλεσμα στιγμιαίας έρευνας ή άλλης στιγμιαίας συλλογής δεδομένων κατόπιν συρραφής και τεκμηριού υπολογισμού σε επίπεδο μονάδας και ενδεχόμενης αντιστοίχισης με άλλα δεδομένα επιπέδου μονάδας. Ένα τέτοιο σύνολο οργανώνει τα δεδομένα επιπέδου μονάδας εις τρόπον ώστε να μπορούν να προσδιορισθούν οι σχέσεις μεταξύ των ατομικών μονάδων και των χαρακτηριστικών τους, με αποτέλεσμα να καθίστανται εφικτές όλες οι μορφές συγκέντρωσης (βάση δεδομένων εννοιών και ορισμών της Eurostat, διατίθεται στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/nomenclatures/index.cfm?TargetUrl=DSP_GLOSSARY_NOM_DTL_VIEW&StrNom=CODED2&StrLanguageCode=EN&IntKey=22564850&RdoSearch=BEGIN&TxtSearch=microdata&CboTheme=&IntCurrentPage=1, όπως είχε στις 17.8.2011).

(2) Οι κύριες ανησυχίες των κρατών μελών όσον αφορά την επανεξέταση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 831/2002 περιλαμβάνουν τη διασφάλιση της προστασίας των δεδομένων, τη βαρύτητα των επιπτώσεων στην εμπιστευτικότητα, το πρόβλημα της ιδιοκτησίας των δεδομένων και τον έλεγχο της πρόσβασης (Eurostat, Συνοπτική έκθεση της 8ης συνεδρίασης της επιτροπής του ευρωπαϊκού στατιστικού συστήματος και της 66ης διάσκεψης ΕΟΧ της 10.2.2011, διατίθεται στη διεύθυνση [http://www.europarl.europa.eu/RegData/docs_autres_institutions/commission_europeenne/comitologie/info/2011/CMTD\(2011\)0018/COM-AC_DI\(2011\)S013045-01_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/docs_autres_institutions/commission_europeenne/comitologie/info/2011/CMTD(2011)0018/COM-AC_DI(2011)S013045-01_EN.pdf), όπως είχε στις 17.8.2011).

(3) Βλ. άρθρο 3 παράγραφος 7 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 223/2009.

(4) Ρυθμίζεται από το άρθρο 2 παράγραφος 1 στοιχείο ε) και το κεφάλαιο V του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 223/2009 και τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 831/2002.

(5) Βλ. άρθρο 1 της πρότασης.

(6) Άρθρο 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 831/2002.

(7) Άρθρο 19 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 223/2009.

(8) Σύμφωνα με την ομάδα προστασίας δεδομένων του άρθρου 29, το κριτήριο «του συνόλου των μέσων που μπορούν εύλογως να χρησιμοποιηθούν» πρέπει να λαμβάνει υπόψη όλους τους σχετικούς παράγοντες, π.χ. «το κόστος εξακρίβωσης της ταυτότητας, (...) τον επιδιωκόμενο σκοπό, τον τρόπο με τον οποίο διαρθρώνεται η επεξεργασία, το όφελος που προσδοκά ο υπεύθυνος επεξεργασίας, τα υπό διακύβευση συμφέροντα των ατόμων, καθώς και τον κίνδυνο οργανωτικών δυσλειτουργιών (π.χ. παραβιάσεις κανόνων απορρήτου) και τις τεχνικές αστοχίες». Οι επιλεγείσες τεχνικές ανωνυμοποίησης πρέπει επίσης να είναι προσαρμοσμένες στις τεχνολογικές εξελίξεις οι οποίες μπορεί να καταστήσουν εφικτή στο μέλλον την αναγνώριση του προσώπου στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα (Ομάδα προστασίας δεδομένων του άρθρου 29, γνώμη 4/2007 σχετικά με την έννοια του όρου «δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα», 20 Ιουνίου 2007, (WP 136), δ. 15, διατίθεται στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/docs/wpdocs/2007/wp136_el.pdf, όπως είχε στις 17.8.2011).

16. Επομένως, μετά την ανωνυμοποίηση των μικροδεδομένων κατά την έννοια του άρθρου 19 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 223/2009, το οποίο εφαρμόζεται στην παρούσα πρόταση μόνον σε περίπτωση δημοσιοποίησης των μικροδεδομένων, τα δεδομένα δεν θα θεωρούνται πλέον δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και οι διατάξεις της οδηγίας 95/46/ΕΚ και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001 δεν θα εφαρμόζονται.
17. Ωστόσο, τα δεδομένα που θεωρούνται ανωνυμοποιημένα στο πλαίσιο του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 831/2002 δεν μπορούν να καταστούν ανώνυμα σύμφωνα με την οδηγία 95/46/ΕΚ και τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 45/2001, καθώς ο κίνδυνος αναγνώρισης μπορεί να εξακολουθεί να υφίσταται, και επομένως θα υπόκεινται στη νομοθεσία για την προστασία των δεδομένων. Ο συγκεκριμένος ορισμός της ανωνυμοποίησης θα εφαρμόζεται στην παρούσα πρόταση σε δημοσιοποιηθέντα σύνολα μικροδεδομένων σε περίπτωση που η οικεία έρευνα περιληφθεί ακολούθως στον κατάλογο του άρθρου 6 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 831/2002.

II.3. Εφαρμογή της οδηγίας 95/46/ΕΚ και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001

II.3.1. Συλλογή δεδομένων

18. Στόχος της πρότασης είναι η θέσπιση κοινού πλαισίου για «την παραγωγή ευρωπαϊκών στατιστικών, μέσω της συλλογής, της επεξεργασίας και της διαβίβασης από τα κράτη μέλη» ⁽¹⁾ συγκρίσιμων στοιχείων σχετικά με την εγκληματικότητα και την ασφάλεια.
19. Τα δεδομένα θα συλλέγονται από τα κράτη μέλη και θα διαβιβάζονται στη Eurostat, η οποία θα τα διαδίδει και θα τα θέτει στη διάθεση ερευνητών. Παρότι η πρόταση δεν ρυθμίζει με ποιον τρόπο διενεργείται η συλλογή των δεδομένων από τα κράτη μέλη, προσδιορίζει ποια δεδομένα πρέπει να διαβιβάζονται στη Eurostat. Επομένως, οι ερωτήσεις που θα τίθενται στους ερωτώμενους στο πλαίσιο της εκάστοτε έρευνας θα καθορίζονται από τις κατηγορίες δεδομένων που τα κράτη μέλη υποχρεούνται να διαβιβάσουν στη Eurostat, οι οποίες αναφέρονται στο παράρτημα I της πρότασης.
20. Τα «στοιχεία ταυτότητας του ερωτώμενου» προβλέπονται ρητώς στην παράγραφο 6 του παραρτήματος I. Ομοίως, μια από τις ερωτήσεις που πρόκειται να τεθούν στην έρευνα όσον αφορά τη σωματική βία που ασκήθηκε ή δεν ασκήθηκε από τον/τη σύντροφο είναι «ποιος το έκανε» (παράγραφος 7 σημείο 1 του παραρτήματος I). Εάν οι ερωτήσεις αυτές απαντηθούν με ένα όνομα, τα δεδομένα θα αφορούν φυσικά πρόσωπα τα οποία αναγνωρίζονται άμεσα.
21. Ο ΕΕΠΔ αντιλαμβάνεται ότι στόχος των ερωτήσεων αυτών δεν είναι να εξασφαλισθούν τα ονόματα του ερωτώμενου και του δράστη της πράξης βίας, αλλά πιθανώς να αποδοθεί ένας κωδικός στον ερωτώμενο ή να ζητηθούν ειδικά χαρακτηριστικά του εικαζόμενου δράστη της πράξης βίας, όπως είναι η ύπαρξη και ο βαθμός οικογενειακής σχέσης. Επιπλέον, ο ΕΕΠΔ εκφράζει την ικανοποίησή του για το γεγονός ότι δεν θα διαβιβάζονται στη Eurostat στοιχεία άμεσης αναγνώρισης, καθώς σύμφωνα με το άρθρο 7 παράγραφος 1 της πρότασης, αυτά πρέπει να αφαιρούνται εκ των προτέρων. Ωστόσο, ο ΕΕΠΔ συνιστά να τροποποιηθούν οι περιγραφές των μεταβλητών αυτών στην παράγραφο 6 και στην παράγραφο 7 σημείο 1 του παραρτήματος I, προκειμένου να αποσαφηνισθούν με ακρίβεια οι συγκεκριμένες πληροφορίες που απαιτούνται και να αποφευχθεί η μη αναγκαία συλλογή από τα κράτη μέλη των συγκεκριμένων στοιχείων άμεσης αναγνώρισης.
22. Ακόμη και χωρίς στοιχεία άμεσης αναγνώρισης, τα συλλεγμένα δεδομένα θα εξακολουθούν πιθανώς να παρέχουν δυνατότητα έμμεσης αναγνώρισης «βάσει αριθμού ταυτότητας» ή, λόγω του πολύπλοκου αριθμού πεδίων δεδομένων που ζητούνται στην έρευνα, «βάσει ενός ή περισσότερων συγκεκριμένων στοιχείων που χαρακτηρίζουν την υπόστασή του από άποψη φυσική, βιολογική, ψυχική, οικονομική, πολιτιστική ή κοινωνική» ⁽²⁾. Επομένως, η επεξεργασία από τα κράτη μέλη υπόκειται στην εθνική νομοθεσία εφαρμογής της οδηγίας 95/46/ΕΚ.
23. Συναφώς, ο ΕΕΠΔ επιθυμεί να υπογραμμίσει το φαινόμενο των μοναδικών ή σπάνιων συνδυασμών, βάσει του οποίου ο συνδυασμός διαφορετικών πληροφοριών καθιστά εφικτή τη διαφοροποίηση των υποκειμένων των δεδομένων από άλλα πρόσωπα και, επομένως, την αναγνώριση της ταυτότητάς τους, όπως επισημάνθηκε από την ομάδα προστασίας δεδομένων του άρθρου 29 ⁽³⁾.

⁽¹⁾ Βλ. άρθρο 1 της πρότασης.

⁽²⁾ Άρθρο 2 στοιχείο α) της οδηγίας 95/46/ΕΚ και άρθρο 2 στοιχείο α) του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001.

⁽³⁾ «Ένας συνδυασμός από λεπτομέρειες σε επίπεδο κατηγορίας (ηλικιακή κατηγορία, προέλευση από συγκεκριμένη περιφέρεια κ.λπ.), ιδίως αν κάποιος έχει πρόσβαση σε πρόσθετες πληροφορίες αυτού του είδους. Το φαινόμενο αυτό μελετήθηκε εκτεταμένα από στατιστικούς, για τους οποίους η αποφυγή παραβίασης του εμπιστευτικού χαρακτήρα αποτελεί μόνιμο μέλημα» [Ομάδα προστασίας δεδομένων του άρθρου 29, γνώμη 4/2007 σχετικά με την έννοια του όρου «δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα», 20 Ιουνίου 2007, (WP 136), σ. 13, διαθέσιμο στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/docs/wpdocs/2007/wp136_el.pdf].

II.3.2. Διαβίβαση, πρόσβαση και διάδοση

24. Το ενδεχόμενο αναγνώρισης της ταυτότητας εξακολουθεί να υφίσταται τόσο κατά τη διαβίβαση των δεδομένων στη Eurostat όσο και κατά τη στιγμή που ερευνητές αποκτούν πρόσβαση στα εν λόγω δεδομένα, καθώς το άρθρο 7 παράγραφος 1 της πρότασης ⁽¹⁾ δεν απαιτεί την αφαίρεση στοιχείων έμμεσης αναγνώρισης, όπως ήδη αναφέρθηκε ανωτέρω. Επιπλέον, το άρθρο 7 παράγραφοι 1 και 2 απαιτεί ρητά από τα κράτη μέλη να διαβιβάζουν εμπιστευτικά μικροδεδομένα στη Eurostat. Ομοίως, σύμφωνα με το άρθρο 9 παράγραφος 2 της πρότασης ⁽²⁾, η Eurostat μπορεί να παρέχει πρόσβαση σε εμπιστευτικά δεδομένα για επιστημονικούς σκοπούς.
25. Όπως προαναφέρθηκε, εμπιστευτικά δεδομένα είναι εκείνα τα οποία καθιστούν εφικτή την έμμεση τουλάχιστον αναγνώριση στατιστικών μονάδων, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται εν προκειμένω τα φυσικά πρόσωπα. Επομένως, η επεξεργασία δεδομένων από τη Eurostat και η πρόσβαση ερευνητών σε αυτά συνιστά επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα επί της οποίας εφαρμόζονται οι διατάξεις του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001.
26. Όσον αφορά τη διάδοση, το άρθρο 9 παράγραφος 1 ορίζει ότι η Eurostat «διαδίδει τις στατιστικές σχετικά με την ασφάλεια από την εγκληματικότητα έως τις 31 Δεκεμβρίου 2014 το αργότερο», αλλά δεν προσδιορίζει τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να πραγματοποιηθεί η εν λόγω διάδοση. Εάν η έρευνα που θα καθιερωθεί από την παρούσα πρόταση περιληφθεί στη συνέχεια στον κατάλογο του άρθρου 6 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 831/2002, ο κίνδυνος αναγνώρισης της ταυτότητας θα «ελαχιστοποιηθεί» μόνο στο χρονικό διάστημα που προηγείται της δημοσιοποίησης των μικροδεδομένων. Στην περίπτωση αυτή εφαρμόζεται ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 45/2001, εφόσον η αναγνώριση υποκειμένων των δεδομένων παραμένει εφικτή.
27. Σε περίπτωση δημοσιοποίησης μικροδεδομένων, εφαρμόζεται το άρθρο 19 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 223/2009, το οποίο απαιτεί την ανωνυμοποίηση των δεδομένων κατά την έννοια της οδηγίας 95/46/ΕΚ και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001 πριν από τη διάδοση ατομικών στατιστικών μονάδων με τη μορφή δημόσιου αρχείου. Μετά την εν λόγω ανωνυμοποίηση, τα μικροδεδομένα δεν θα θεωρούνται πλέον δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και, επομένως, ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 45/2001 δεν θα εφαρμόζεται εφεξής.

II.4. Επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων

28. Είναι σημαντικό να υπογραμμισθεί ότι τα συγκεκριμένα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα υπάγονται σε ειδική κατηγορία δεδομένων, η οποία διέπεται από τους αυστηρότερους κανόνες που θέτουν η οδηγία 95/46/ΕΚ και ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 45/2001. Το άρθρο 8 παράγραφος 1 της οδηγίας 95/46/ΕΚ και το άρθρο 10 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001 απαγορεύουν ρητώς, εκτός εάν συντρέχουν ορισμένες αυστηρά καθορισμένες προϋποθέσεις, την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που παρέχουν πληροφορίες για τη φυλετική ή εθνική καταγωγή, τα πολιτικά φρονήματα, τις θρησκευτικές ή φιλοσοφικές πεποιθήσεις, τη συμμετοχή σε συνδικαλιστικές οργανώσεις και την υγεία και τη σεξουαλική ζωή και περιορίζουν την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σχετικών με παραβάσεις, ποινικές καταδίκες ή μέτρα ασφαλείας ⁽³⁾.
29. Τα κράτη μέλη υποχρεούνται να υποβάλλουν στη Eurostat, μεταξύ άλλων κατηγοριών, δεδομένα σχετικά με υφιστάμενες και προηγούμενες σχέσεις, σωματική και σεξουαλική βία που ασκήθηκε ή δεν ασκήθηκε από τον/τη σύντροφο του ερωτούμενου, ιατρική περίθαλψη, προβλήματα με ναρκωτικά, αδικήματα και την εθνική καταγωγή των ερωτώμενων και των γονέων τους. Οι κατηγορίες αυτές περιλαμβάνουν δεδομένα που αφορούν την υγεία, τη σεξουαλική ζωή και την τέλεση αδικημάτων και που ενδέχεται να αποκαλύπτουν την εθνοτική καταγωγή. Στη συνέχεια παρατίθενται μερικά παραδείγματα.
- Δεδομένα σχετικά με την υγεία: «αν ο ερωτώμενος τραυματίστηκε· αν ο τραυματίας δέχθηκε ιατρική φροντίδα», στην παράγραφο 2 σημεία 2 και 4 και στην παράγραφο 7 σημείο 1· «αν ο ερωτώμενος είχε προβλήματα με ναρκωτικά», στην παράγραφο 3· «αν οποιοσδήποτε (...) χτύπησε τον ερωτώμενο με τη γροθιά του (...), ή τον κλώτσησε, τον έσυρε ή τον έδειρε· (...) στραγγάλισε ή έκαψε, απείλησε ή χρησιμοποίησε εναντίον του πυροβόλο, μαχαίρι ή άλλο όπλο», στην παράγραφο 7 σημείο 1· «αν ο/η σημερινός/-ή ή ένας/μία προηγούμενος/-η σύντροφός του/της χτύπησε ποτέ τον ερωτώμενο ή του πέταξε κάτι (...)», στην παράγραφο 7 σημείο 3.
- Δεδομένα σχετικά με τη σεξουαλική ζωή: «προηγούμενες σχέσεις· οικογενειακή κατάσταση de facto» (επιπλέον της ερώτησης «οικογενειακή κατάσταση»), στην παράγραφο 5· «αν οποιοσδήποτε (...)

⁽¹⁾ Επίσης κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 223/2009, στον οποίο παραπέμπει το εν λόγω άρθρο.

⁽²⁾ Επίσης κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 831/2002, στον οποίο παραπέμπει το εν λόγω άρθρο.

⁽³⁾ Άρθρο 8 παράγραφος 5 της οδηγίας 95/46/ΕΚ και άρθρο 10 παράγραφος 5 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001.

εξανάγκασε ποτέ τον ερωτώμενο να προβεί σε ακούσια συνουσία ή οποιαδήποτε άλλη ακούσια σεξουαλική ενέργεια», στην παράγραφο 7 σημείο 2· «αν ο ερωτώμενος προέβη σε ακούσια σεξουαλική πράξη επειδή φοβόταν πιθανά αντίποινα του/της σημερινού/-ής ή ενός/μιας προηγούμενου/-ης συντρόφου του/της», στην παράγραφο 7 σημείο 4.

- Δεδομένα τα οποία μπορούν, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να αποκαλύπτουν τη φυλετική ή την εθνοτική καταγωγή: χώρα γέννησης της μητέρας· χώρα γέννησης του πατέρα (επιπλέον της ερώτησης χώρα γέννησης), στο σημείο 5· γλώσσα που χρησιμοποιείται για τη συνέντευξη, στο σημείο 6.
- Δεδομένα σχετικά με υπόνοιες τέλεσης αδικημάτων ή ποινικές καταδίκες: «εμπειρία εγκληματικής ενέργειας κατά είδη εγκληματικής ενέργειας· εγκληματική ενέργεια που σχετίζεται με το νοικοκυριό· μη συμβατικές εγκληματικές ενέργειες», καθώς και μακροσκελής κατάλογος λεπτομερειών της εγκληματικής ενέργειας (σημεία 1 και 2).

30. Το άρθρο 8 παράγραφοι 2 έως 4 της οδηγίας 95/46/ΕΚ και το άρθρο 10 παράγραφοι 2 έως 4 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001 προβλέπουν εξαιρέσεις στην απαγόρευση επεξεργασίας των συγκεκριμένων κατηγοριών δεδομένων. Στην παρούσα περίπτωση, χωρεί εφαρμογή του άρθρου 8 παράγραφος 4 της οδηγίας 95/46/ΕΚ και του άρθρου 10 παράγραφος 4 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001, τα οποία επιτρέπουν την επεξεργασία τέτοιων δεδομένων όταν συντρέχουν «σοβαροί λόγοι δημοσίου συμφέροντος». Ωστόσο, η εξαίρεση αυτή υπόκειται στην πρόβλεψη «κατάλληλων εγγυήσεων» και πρέπει να «επιβάλλεται από τον νόμο»⁽¹⁾.
31. Εν σχέσει προς την τελευταία αυτή απαίτηση, ο ΕΕΠΔ εκφράζει την πεποίθηση ότι κανονισμός ο οποίος θα εκδοθεί με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία, όπως προβλέπεται στο άρθρο 338 της συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θα παράσχει κατάλληλη νομική βάση για την επεξεργασία.
32. Ωστόσο, ο σχετικός σοβαρός λόγος δημοσίου συμφέροντος που δικαιολογεί τη συλλογή, τη διαβίβαση και τη διάδοση τέτοιων λεπτομερών και ευαίσθητων δεδομένων δεν προσδιορίζεται επαρκώς στην πρόταση. Σύμφωνα με το άρθρο 1, στόχος της πρότασης είναι να θεσπισθεί ένα «πλαίσιο για την ανάπτυξη, την παραγωγή και τη διάδοση των συγκρίσιμων ευρωπαϊκών στατιστικών σχετικά με την ασφάλεια από την εγκληματικότητα». Παρά το γεγονός ότι η αιτιολογική έκθεση και το προοίμιο παρουσιάζουν αναλυτικά το σχετικό πολιτικό πλαίσιο, δεν αποσαφηνίζουν τους συγκεκριμένους σκοπούς ή στόχους πολιτικής που επιδιώκονται με τις εν λόγω στατιστικές. Τα ζητήματα αυτά ακροθιγώς μόνο αντιμετωπίζονται στο νομοθετικό δημοσιονομικό δελτίο που προσαρτάται στην πρόταση⁽²⁾.
33. Κατά συνέπεια, ο ΕΕΠΔ συνιστά να αναγραφεί σαφώς στο προοίμιο της πρότασης ο σοβαρός λόγος δημοσίου συμφέροντος που αιτιολογεί την επεξεργασία, όπως ακριβώς συμβαίνει με τους κανονισμούς οι οποίοι απαιτούν την επεξεργασία δεδομένων που αφορούν την υγεία⁽³⁾ και την καθιέρωση ευρωπαϊκών στατιστικών⁽⁴⁾. Η προσθήκη αυτή είναι επίσης σημαντική για την αξιολόγηση της αναγκαιότητας της επεξεργασίας τόσο λεπτομερών κατηγοριών ευαίσθητων δεδομένων, καθώς ενδέχεται να είναι υπερβολικές και να μη μπορούν να θεωρηθούν συναφείς ενόσω δεν προσδιορίζεται με σαφήνεια ο σκοπός της επεξεργασίας τους.

⁽¹⁾ Άρθρο 8 παράγραφος 4 της οδηγίας 95/46/ΕΚ και άρθρο 10 παράγραφος 4 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001.

⁽²⁾ Στην παράγραφο 1.4.3. του νομοθετικού δημοσιονομικού δελτίου αναφέρεται ότι ένα από τα «αναμενόμενα αποτελέσματα» της πρότασης είναι «στατιστικές για την υποστήριξη της διαμόρφωσης πολιτικών προώθησης της ασφάλειας και της πρόληψης της εγκληματικότητας» (σ. 23 της πρότασης), ενώ η παράγραφος 1.5.2. ορίζει ότι η «προστιθέμενη αξία της παρέμβασης της ΕΕ» είναι η «συγκρισιμότητα των αποτελεσμάτων σχετικά με την ασφάλεια από την εγκληματικότητα σε επίπεδο ΕΕ, που θα συμβάλει στη χάραξη πολιτικών βάσει αποδεικτικών στοιχείων».

⁽³⁾ Στην αιτιολογική σκέψη 23 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1235/2010 για τη φαρμακοεπαγρύπνηση αναφέρεται ότι «ο σκοπός προστασίας της δημόσιας υγείας συνιστά ουσιαστικό δημόσιο συμφέρον και συνεπώς η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων μπορεί να αιτιολογηθεί εάν τα ταυτοποιήσιμα δεδομένα υγείας τυγχάνουν επεξεργασίας μόνον όταν είναι απαραίτητο και εφόσον τα εμπλεκόμενα μέρη κρίνουν ότι υφίσταται τέτοια ανάγκη σε κάθε φάση της διαδικασίας φαρμακοεπαγρύπνησης» [κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1235/2010 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Δεκεμβρίου 2010 για τροποποίηση, όσον αφορά τη φαρμακοεπαγρύπνηση για φάρμακα ανθρώπινης χρήσης, του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 726/2004 για τη θέσπιση κοινοτικών διαδικασιών χορήγησης άδειας και εποπτείας όσον αφορά τα φάρμακα που προορίζονται για ανθρώπινη και για κτηνιατρική χρήση και για τη σύσταση Ευρωπαϊκού Οργανισμού Φαρμάκων, και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1394/2007 για τα φάρμακα προηγμένων θεραπειών, ΕΕ L 348 της 31.12.2010, σ. 1].

⁽⁴⁾ Στην αιτιολογική σκέψη 12 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1338/2008 (όπ. π.) αναφέρεται ότι «οι στατιστικές απαιτήσεις, οι οποίες προκύπτουν από την κοινοτική δράση στον τομέα της δημόσιας υγείας, τις εθνικές στρατηγικές για την ανάπτυξη ποιοτικής, προστιθής και βιώσιμης υγειονομικής περιδάλυψης και την κοινοτική στρατηγική για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία, καθώς και οι απαιτήσεις που προκύπτουν σε σχέση με τους διαρθρωτικούς δείκτες, τους δείκτες βιώσιμης ανάπτυξης και τους ECHI και άλλα σύνολα δεικτών που είναι ανάγκη να αναπτυχθούν με σκοπό την παρακολούθηση των κοινοτικών και εθνικών πολιτικών δράσεων και στρατηγικών στους τομείς της δημόσιας υγείας και της υγείας και ασφάλειας στην εργασία, συνιστούν ουσιαστικό δημόσιο συμφέρον».

II.5. Εγγυήσεις και ανωνυμοποίηση

34. Όσον αφορά την αναγκαιότητα «κατάλληλων εγγυήσεων», ο ΕΕΠΔ επισημαίνει τις παραπομπές της πρότασης στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 223/2009, στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 831/2002 και στον κώδικα ορθής πρακτικής για τις ευρωπαϊκές στατιστικές ⁽¹⁾, ήτοι σε κανονιστικής φύσεως κείμενα που απαιτούν την προστασία των εμπιστευτικών δεδομένων. Όμως, όπως ήδη επισήμανε ο ΕΕΠΔ ⁽²⁾, το γεγονός ότι δεδομένα τα οποία σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με φυσικά πρόσωπα των οποίων η ταυτότητα μπορεί να αναγνωρισθεί θεωρούνται εμπιστευτικά και αντιμετωπίζονται ως τέτοια δεν διασφαλίζει αφεαυτό ότι η επεξεργασία των εν λόγω δεδομένων συμμορφώνεται πλήρως προς τη νομοθεσία για την προστασία των δεδομένων. Υπό την έννοια αυτή, ο ΕΕΠΔ εκφράζει την ικανοποίησή του για τις παραπομπές του προοιμίου της πρότασης στην οδηγία 95/46/ΕΚ και στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 45/2001.
35. Ωστόσο, λαμβάνοντας υπόψη την ευαίσθητη φύση των δεδομένων που πρόκειται να υποβληθούν σε επεξεργασία και το γεγονός ότι οι στατιστικοί σκοποί μπορούν να εκπληρωθούν μέσω ανωνυμοποιημένων μικροδεδομένων ⁽³⁾, ο ΕΕΠΔ τονίζει ότι τα δεδομένα πρέπει να ανωνυμοποιούνται το συντομότερο δυνατό, κατά την έννοια της οδηγίας 95/46/ΕΚ και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001 ⁽⁴⁾. Σε περίπτωση που, λόγω του εξονυχιστικού χαρακτήρα της έρευνας, η πλήρης ανωνυμοποίηση των μικροδεδομένων δεν μπορεί να διασφαλισθεί πριν από τη διαβίβαση στη Eurostat ή πριν από την παροχή πρόσβασης σε αυτά σε ερευνητές, και εφόσον μια τέτοια ενέργεια δικαιολογείται σαφώς, η πρόταση πρέπει να επιδιώκει τουλάχιστον την ανωνυμοποίηση κατά την έννοια του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 831/2002 (ελαχιστοποίηση του κινδύνου αναγνώρισης της ταυτότητας).
36. Τα εμπιστευτικά δεδομένα, τα οποία στη συγκεκριμένη περίπτωση είναι ευαίσθητα δεδομένα, πρέπει να υποβάλλονται σε επεξεργασία μόνον εάν αυτό είναι αναγκαίο, δηλαδή εάν οι ίδιοι επιστημονικοί σκοποί δεν είναι εφικτό να επιτευχθούν με μικροδεδομένα τα οποία ανωνυμοποιήθηκαν κατά την έννοια της οδηγίας 95/46/ΕΚ και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001 ή για τα οποία οι κίνδυνοι αναγνώρισης της ταυτότητας ελαχιστοποιήθηκαν κατά την έννοια του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 831/2002. Σε κάθε περίπτωση, τα δεδομένα που δημοσιοποιούνται πρέπει να ανωνυμοποιούνται κατά την έννοια της οδηγίας 95/46/ΕΚ, του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001 και του άρθρου 19 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 223/2009.
37. Έως την ανωνυμοποίησή τους κατά την έννοια της οδηγίας 95/46/ΕΚ και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001, τα δεδομένα πρέπει να υπόκεινται σε κατάλληλα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα προκειμένου να διασφαλίζεται η εμπιστευτικότητα και η ασφάλειά τους, όπως προβλέπεται στα άρθρα 16 και 17 της οδηγίας 95/46/ΕΚ και στα άρθρα 21 και 22 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001. Τα εν λόγω μέτρα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους κινδύνους που ενέχει η επεξεργασία και την ευαίσθητη φύση των δεδομένων που πρέπει να προστατευθούν.
38. Επιπλέον, το άρθρο 27 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001 ορίζει ότι «οι επεξεργασίες, οι οποίες ενδέχεται να παρουσιάσουν ιδιαίτερους κινδύνους για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των υποκειμένων των δεδομένων λόγω της φύσης, της εμβέλειας ή των σκοπών τους, υποβάλλονται σε προκαταρκτικό έλεγχο εκ μέρους του ευρωπαϊού επόπτη προστασίας δεδομένων». Το άρθρο 27 παράγραφος 2 προσδιορίζει ότι η επεξεργασία δεδομένων σχετικών με την «υγεία», την «υποψία τέλεσης αδικήματος», ορισμένο «αδίκημα» και ορισμένη «ποινική καταδίκη» ενέχει τέτοιους κινδύνους και, επομένως, απαιτεί προκαταρκτικό έλεγχο.
39. Καθώς η επεξεργασία από τη Eurostat αφορά δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα σχετικά με τις ως άνω κατηγορίες, υπόκειται σε προκαταρκτικό έλεγχο ⁽⁵⁾. Επομένως, στο πλαίσιο μιας διαδικασίας προκαταρκτικού ελέγχου, ο ΕΕΠΔ μπορεί να παράσχει περαιτέρω καθοδήγηση και να διατυπώσει περαιτέρω συστάσεις όσον αφορά τη συμμόρφωση προς τους κανόνες προστασίας των δεδομένων.

⁽¹⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με την ανεξαρτησία, την ακεραιότητα και την υπευθυνότητα των εθνικών και κοινοτικών στατιστικών αρχών, COM(2005) 217 τελικό, ΕΕ C 172 της 12.7.2005, σ. 22.

⁽²⁾ Προπαρατεθείσες γνωμοδοτήσεις του ΕΕΠΔ στον τομέα των στατιστικών.

⁽³⁾ Σύμφωνα με τα πρακτικά της συνεδρίασης της Ευρωπαϊκής Στατιστικής Συμβουλευτικής Επιτροπής που πραγματοποιήθηκε στις 29.10.2010, «φαίνεται να υπάρχει μια διαρκής παρανόηση όσον αφορά την έννοια των εμπιστευτικών δεδομένων: οι ακαδημαϊκοί ερευνητές ενδιαφέρονται για ανωνυμοποιημένα μικροδεδομένα, δεν επιδιώκουν πρόσβαση σε εμπιστευτικά δεδομένα. Επομένως, το ζητούμενο είναι η δημοσιοποίηση ανωνυμοποιημένων δεδομένων ατομικού επιπέδου» (πρακτικά της 6ης συνεδρίασης της Ευρωπαϊκής Στατιστικής Συμβουλευτικής Επιτροπής της 29.10.2010, σ. 3, διατίθεται στη διεύθυνση http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/esac/documents/6th%20ESAC_Minutes.pdf, όπως είχε στις 17.8.2011).

⁽⁴⁾ Βλέπε παραγράφους 15 και 16 της παρούσας γνωμοδότησης.

⁽⁵⁾ Επισημαίνεται ότι η επεξεργασία δεδομένων που διενεργείται από τα κράτη μέλη μπορεί επίσης να υπόκειται σε προκαταρκτικό έλεγχο από τις εθνικές ή τις περιφερειακές αρχές προστασίας των δεδομένων βάσει των εθνικών νόμων για την προστασία των δεδομένων που έχουν εκδοθεί δυνάμει του άρθρου 20 της οδηγίας 95/46/ΕΚ.

40. Τέλος, το άρθρο 8 παράγραφος 2 της πρότασης ορίζει ότι οι πρακτικές διευθετήσεις για το σύστημα κωδικοποίησης των στοιχείων και για την ανταλλαγή μικροδεδομένων θα θεσπισθούν μέσω εκτελεστικών πράξεων. Ο ΕΕΠΔ θα δεχθεί ευχαρίστως κάθε αίτημα διαβούλευσης σχετικά με τις εν λόγω πρακτικές διευθετήσεις.

II.6. Πληροφορίες που πρέπει να παρέχονται στα υποκείμενα των δεδομένων

41. Ο ΕΕΠΔ υπενθυμίζει ότι οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών εφαρμόζουν το άρθρο 10 της οδηγίας 95/46/EK κατά την απευθείας συλλογή των δεδομένων από τους ερωτώμενους. Επομένως, τα υποκείμενα των δεδομένων θα πρέπει τουλάχιστον να ενημερώνονται σχετικά με τον εθελοντικό χαρακτήρα της έρευνας και τη δυνατότητα να αρνηθούν να απαντήσουν σε μία ή περισσότερες ερωτήσεις, καθώς και για τους σκοπούς που εξυπηρετεί η επεξεργασία των δεδομένων, την ταυτότητα του υπεύθυνου της επεξεργασίας, το γεγονός ότι τα δεδομένα διαβιβάζονται στη Eurostat και μέσω αυτής ενδέχεται να καταστούν προσβάσιμα σε ερευνητές και, τέλος, την ύπαρξη δικαιωμάτων πρόσβασης, διόρθωσης, κλειδώματος και διαγραφής των δεδομένων υπό την προϋπόθεση ότι η επεξεργασία δεν υπάγεται στις εξαιρέσεις από τα εν λόγω δικαιώματα που προβλέπουν οι εθνικές νομοθεσίες για την προστασία των δεδομένων.

III. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

42. Ο ΕΕΠΔ έχει αναγνωρίσει επανειλημμένως τη σημασία της ανάπτυξης, της παραγωγής και της διάδοσης στατιστικών στοιχείων. Παρ' όλα αυτά, ο ΕΕΠΔ προβληματίζεται για την επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων στη συγκεκριμένη έρευνα και για το ενδεχόμενο αναγνώρισης της ταυτότητας θυμάτων και δραστών πράξεων σωματικής και σεξουαλικής βίας. Ο ΕΕΠΔ διατυπώνει ειδικότερα τις ακόλουθες συστάσεις:
- Η περιγραφή των μεταβλητών «στοιχεία ταυτότητας του ερωτώμενου» και «ποιος το έκανε» πρέπει να τροποποιηθεί ώστε να αποφεύγεται η μη αναγκαία άμεση αναγνώριση της ταυτότητας των υποκειμένων των δεδομένων. Επιπλέον, προκειμένου να αποφεύγεται επίσης η έμμεση αναγνώριση της ταυτότητας, ο ΕΕΠΔ συνιστά να ανωνυμοποιούνται τα μικροδεδομένα το συντομότερο δυνατό κατά την έννοια της αιτιολογικής σκέψης 26 της οδηγίας 95/46/EK και της αιτιολογικής σκέψης 8 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001 (να αποκλεισθεί κάθε ενδεχόμενο αναγνώρισης της ταυτότητας, λαμβανομένων υπόψη όλων των μέσων των οποίων η χρήση θεωρείται ευλόγως πιθανή).
 - Σε περίπτωση που, λόγω του εξονυχιστικού χαρακτήρα της έρευνας, η ανωνυμοποίηση των μικροδεδομένων κατά την έννοια της οδηγίας 95/46/EK και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001 δεν είναι εφικτό να διασφαλισθεί πριν από τη διαβίβαση στη Eurostat ή προτού παρασχεθεί πρόσβαση σε αυτά σε ερευνητές, μπορούν να υποβληθούν σε επεξεργασία δεδομένα τα οποία ανωνυμοποιούνται κατά την έννοια του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 831/2002 (ελαχιστοποίηση των κινδύνων αναγνώρισης της ταυτότητας).
 - Τα εμπιστευτικά δεδομένα πρέπει να χρησιμοποιούνται μόνον εάν αυτό είναι αναγκαίο, δηλαδή εάν οι ίδιοι σκοποί δεν είναι εφικτό να επιτευχθούν με τη χρησιμοποίηση ανώνυμων μικροδεδομένων, και υπό την προϋπόθεση ότι η αναγκαιότητα αυτή δικαιολογείται σαφώς στην πρόταση.
 - Σε ανάλογες περιπτώσεις, ο «σοβαρός λόγος δημοσίου συμφέροντος» που δικαιολογεί την επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων πρέπει να αποσαφηνίζεται περαιτέρω και να αναφέρεται ρητώς στο κείμενο της πρότασης. Πρέπει να διασφαλίζεται επίσης ότι όλες οι κατηγορίες δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που συλλέγονται και υποβάλλονται σε επεξεργασία είναι συναφείς και δεν είναι υπερβολικές εν σχέση προς τον συγκεκριμένο σκοπό. Τα δεδομένα που δημοσιοποιούνται πρέπει σε κάθε περίπτωση να ανωνυμοποιούνται κατά την έννοια της οδηγίας 95/46/EK, του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001 και του άρθρου 19 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 223/2009.
 - Έως ότου τα δεδομένα ανωνυμοποιηθούν κατά την έννοια της οδηγίας 95/46/EK και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001, πρέπει να λαμβάνονται κατάλληλα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα ώστε να διασφαλίζεται η εμπιστευτικότητα και η ασφάλεια των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που υποβάλλονται σε επεξεργασία, σύμφωνα με τα άρθρα 16 και 17 της οδηγίας 95/46/EK και τα άρθρα 21 και 22 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001, λαμβάνοντας υπόψη τους κινδύνους που ενέχει η επεξεργασία και την ευαίσθητη φύση των δεδομένων που χρήζουν προστασίας. Επιπλέον, η επεξεργασία θα αποτελέσει αντικείμενο προκαταρκτικού ελέγχου από τον ΕΕΠΔ.
 - Ο ΕΕΠΔ υπενθυμίζει ότι τα υποκείμενα των δεδομένων πρέπει να ενημερώνονται κατάλληλα πριν από τη συλλογή των δεδομένων που τα αφορούν σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο για την προστασία των δεδομένων.

- Τέλος, ο ΕΕΠΔ θα δεχθεί ευχαρίστως αίτημα διαβούλευσης όσον αφορά την επανεξέταση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 831/2002 και τις πρακτικές διευθετήσεις για το σύστημα κωδικοποίησης των στοιχείων και για την ανταλλαγή μικροδεδομένων, οι οποίες θα θεσπισθούν μέσω εκτελεστικών πράξεων.

Βρυξέλλες, 19 Σεπτεμβρίου 2011.

Giovanni BUTTARELLI
Αναπληρωτής Ευρωπαίος Επόπτης Προστασίας
Δεδομένων
